

ПАВЛО ДИМА

МОНМАРІ
ТА
ДРАКОН-ПЕРЕВЕРТЕНЬ

Роман

УДК 821.161

Д44

Дима Павло

Д44 Монмарі та дракон-перевертень : роман. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 306 с.

ISBN 978-617-520-489-4

Тільки-но Крисьбург оклигав після нападу хігана, як соєць Монмарі знову десь подівся.

Немає його в акацієвих парках, де гуляють ельфи, немає на жодному з сімнадцятьох мостів міста, не видно в другому магічному управлінні.

Сталося так, що древні боги турнули сойця із зони комфорту. Їх волею Монмарі замерзав у снігах, блукав джунглями, вивчав звичай войовничих скіфів, аби вистежити найхитріше створіння Всесвіту – дракона-перевертня.

УДК 821.161

ISBN 978-617-520-489-4

© Дима П.К., 2023

© Видавництво Ліра-К, 2023

МОНМАРІ ТА ВКРАДЕНЕ СЕРЦЕ

Зимовим лісом ішов чоловік, котрий вів за повід коня.

Величезні сосни підпирали небо, їхні смарагдові гілки були вкриті товстим шаром снігу. Нещодавно тут царювала хуртовина, тому мандрівник та його кінь час від часу провалювались у глибоку білу шубу, струшуючи з гілляччя білі водоспади.

Чоловік зупинявся, прислухаючись до звуків лісу.

Кілька разів він повертав, оминаючи вкриті снігом яри та кучугури звалених дерев. Ішов вузькі звирячими стежками, бачив кабанячий слід, де присадкуватий борсався в снігу, прокладаючи собі дорогу.

Сосни скрипіли, смереки утворили непролазний лабіринт. Над деревами ширяв легкий вітер, вдалині токував тетерук. Кінь лякався, коли під його копитами ламалося сухе гілля.

Чоловік мав кольчугу й теплу свиту, за сідлом стирчали руків'я трьох мечів та лук. Мандрівник щось завзято вишукував, роздивляючись дивні сліди – темні нитки загадкової магічної сили кружляли в повітрі, зтягаючи мечника дедалі глибше у ліс.

Сонце котилося небом.

Тіні дерев перекинулися на інший бік, натякаючи на близькість темряви. Здалеку лунали вовчі співи, в лісі ставало моторошно. Як у п'їтьмі шукати шлях, навіщо самотужки ризикувати? Проте мечник затято рухався далі, не знаючи страху, виглядаючи оті чорні нитки, які ввижались йому поміж дерев.

Мета його пошуків явила себе зненацька – скеляста гора, яка раніше натякала про себе величезними ламкими брилами, зараз постала у своїй природній величі: важка, похмура, чорно-біла від снігу, вона закривала собою сонце.

Мандрівник озирнувся. Навколо сутеніло.

На дереві ухав сич.

Дивний чоловік присів навколїшки, намалював на снігу дивний знак – сонце в полум'ї промінчиків – підвівся, ляснув коня по крупу, мовив:

– Чекай мене тут, Задерїй, сіроманці тебе не чіпатимуть, – далі обрав один із трьох мечів, перекинув піхви за плече. Чоловік узяв мотузку, посміхнувся, прошепотїв: – Лупайте ту скалу¹.

Мечник подерся вгору, обережно розкидаючи сніг, чіпляючись за виступи та слизькі краї. Гора мовчала, хашчі трїщали, кїнь хропів і зрїдка трусив гривою, видихаючи струминки пару. Збиваючи ногами кригу, мечник посковзнувся і, втративши рівновагу, покотився униз, але на його щастя зачепився паском за камїнь. Одна його рукавиця впала десь поміж гострого камїння.

Смерть сидїла поруч, потураючи чужим помилкам.

Коли мечник вилїз на верхївку – сонце вже сїдало. Вогняний диск перекроїв усе небо в жовте та червоне різноманїття, пїр'ясті хмари важко пливли небом, вбираючи у себе небесну кров. Вкритий сніговими шапками лїс тремтів, бо-ячись тїєї надземної пожежі.

– Як цікаво, – чоловік розглядав бризки кровї на снігу. – Когось тут розпатрали.

¹ «Каменярі» Івана Франка.

Багрові сліди вели до печери, яка ховалася за камінням. Чоловік побачив гірського лева, чий понівечений тулуб був геть обгризений. Мертві очі великої кішки дивилися на ліс.

– Наша потвора тут найсильніша, – мечник посміхнувся і витягнув з-за халяви чобота сталевий клин, узяв камінь і почав вбивати його у шпарину. Клин ішов важко. Нарешті чоловік накинув на нього кільце дивного сріблястого ланцюжка і зайшов у печеру.

Дивним ланцюжок був тому, що він тягнувся і тягнувся з кишені чоловіка й ніяк не закінчувався. А ще дивом було те, що мечник подмухав на долоню, і перед ним полетіла сяюча куля, яка перемагала темряву. Чорні магічні нитки ставали дедалі жирнішими.

Кам'янистий шлях униз нагадував таємну дорогу до пекла – кругом траплялися кістки різних тварин, вовчі та ведмедячі черепи, стіни печери мали численні подряпини від могутніх пазурів. Наче хтось геть дикий та страшний випускав свою лють зовні.

Споглядаючи все це різноманіття, мечник посміхався, демонструючи повагу до чужої сили та могутності. Будь-якій людині було б лячно вночі лізти у печеру, де так виразно позначив свою територію дикий звір. Та тільки не цьому мандрівникові.

Зійшовши у невеличку кам'яну залу, мечник побачив на стіні чорну пляму. Магічний слід губився у ній. Підійшовши ближче, чоловік обережно роздмухав дивну магію, щось шепчучи й приказуючи, розігнав руками пільму. І стіна явила сіру дзеркальну поверхню магічного вікна у потойбічний світ.

Що за нею? Де ховається той страшний звір?

Хто ризикне життям, аби розкрити таємницю?

Мечник перевірів свої лати, підтягнув ремінець на ліктьових щитках, скинув шапку з лисячим хвостом, надів бойові рукавиці зі срібними пластинами, вихопив меч, кілька разів крутонув ним, перевіряючи баланс. І зробив крок у сіру імлу незвіданого.

Якщо перед цим мечник був цілком поблажливим та веселим, то відтепер він став сконцентрованим і скупим на будь-які емоції.

Його погляд здавався гострим, немов сталеве лезо.

Срібний ланцюг повз у «дзеркало» телепорту, коли за-смикався і вдарив по стелі печери, мало не вибиваючи іс-кор. Ще один удар і ще!

Що там сталося, там – за телепортом?..

Ланцюг скрипів і викручувався, наче на тому боці неві-домий велет намагався вирвати сталевий клин з каменю. Та марно!

Зі стелі посипався пил та пісок.

На тому боці дзеркала билися по-справжньому.

...За магічним дзеркалом печера виявилася вдсятеро більшою. Все стало химерним – підступно розмитим, сірим та вкритим імлистим серпанком. Примарний світ, ніби чу-жий сон, подвоював звуки, приховував їх, незрозумілим чи-ном повторював.

Чоловік чув, ніби хтось шкрябається десь поруч, хова-ється, не хоче показати себе. Викинув уперед руку – сяючі кульки розлетілися печерою. Тоді химера і напала.

Здоровезна, коричнева, з довгим сегментарним хвостом, вона ховалася за камінням, а тепер вдарила мечника своїми довгими лапами, мов велетенський богомол. За мить меч-ник встиг кинутись убік, вдарити мечем у відповідь... схи-бити, відскочити знову.

Потвора була занадто швидка – мечник тільки-но ви-простався, а вона вже була з іншого боку, миттєво переби-раючи чіпкими сухими ніжками. І вдарила хвостом – лати витримали удар. Мечник шубовснувся за каміння, мало не розтrophивши голову.

Химера мала наскочити зверху і розірвати відчайдуш-ного сміливця, котрий вторгнувся в її кублице, але чоловік вигукнув:

– Світло, ти мій Божий дар!

Неймовірно за силою сяйво розірвало імлисту сіру мару. Таке яскраве, що потвора мала осліпнути і згоріти в нестримному вогні, мов тріска. Біле, іскристе, майже живе сяйво огорнуло лицаря. Той кинувся у бій, рубанув тварюку мечем.

Але химера і не думала відступати. Вони билися майже упритул – чоловік саме приголомшив потвору, саднувши по пласкій голові. Та біла його у плечі й груди своїми гострими кінцівками.

Мечник ударив косим знизу-вверх, мало не розпанахав голову тварюці, але та витримала удар, вхопила його пащекою за ліву руку і швидко потягла за собою. Чоловік впав – химера кидала його з боку на бік, наче ганчір'я, біла ним об каміння, тримала лапами.

Тут йому і смерть...

Проте лицар колошматив потвору мечем, не відступаючи, без жалю, очманівши від болю. Багацько кривих лаписьк уже валялося окремо, примарна печера була заляпана бризками чорної крові. Яскраве сяйво бійця почало згасати – вперта химера намагалася будь-що розгризти сталевий щиток на руці. Воїн кругнувся, схопив потвору за голову і прошепотів:

– Ти не така вже й страшна, повертайся до мене, стань людиною... та нехай тобою править любов.

Яскраве іскристе сяйво знову здійнялося над воїном, правицею він притиснув химеру додолу, прошепотів щось таємне. І потвора загорілася неземним білим вогнем, страшенно пручаючись і вигинаючись.

Щезла луска та броня із хітину.

Відпав хвіст та довжелезні лапи з ціпками.

На підлозі печери лежала брудна гола жінка, скрізь вкрита синцями, плямами крові їх обох, чорні розпатлані коси ховали обличчя. Мечник зазирнув у вічі бранки.

Її чорні очиська дивилися гостро і зло.

– Навіщо ти прийшов за мною, Саффол? – голос жінки був хижий та сухий. – Хіба я прохала про допомогу?

– Ти не прохала, так попрохали інші... – воїн знесилено підвівся на ноги, простягнув руку жінці. Та відповзла убік, хапаючись за синці, витерла кров з губи. Мечник спокійно промовив: – Савастіяно, ти мало не задерла до смерті двох бондарів та одного лісоруба. Добре, що вони змогли втекти.

– Було за що, вони – гульвіси, зраджували дружинам, – колишня химера з гідністю випросталася, незважаючи на наготу. Тріпнула довгим волоссям, вкриваючи своє тіло. Воїн тим часом намагався розстебнути лівий щиток, зім'ятий і скривавлений, тому не мав часу дивитися на груди жінки, її сильні ноги, стиглі стегна, тонкі литки. – Я не піду з тобою... мені в лісі краще.

– Підеш, – мечник насилу скинув понівечене залізниччя. – Я перемиг тебе як химеру, то і як звичайну відьму переможу. Ходімо.

– Якби не твоя Божа сила, клірик, то пізнав би ти моїх чар, Саффол, – жінка довгим поглядом вишукувала очі мандрівника. Той лише посміхався, розминаючи лікоть.

Химерний світ навколо втрачав свою імлісту природу. Вони знову були у звичайній печері, десь капала вода.

Згори лунали вовчі співи. Стояла ніч.

Цієї ночі клірик Саффол витягнув відьму Савастіяну назовні, вдягнув на неї свою свиту, обережно спустив на мотузці до коня. Зліз сам і повіз лісом, розганяючи темряву сяючими кульками.

Савастіяна мовчала, зрідка бурмотіла закляття, аби зігрітись. Саффол дивився на зорі й приказував:

– Ох, Сава, ну й скажена ти була в химерній подобі!.. Мертві сраму не імуть, де взялася на мою голову? Вдруге рятую тебе, чорна твоя душе.

Відьма мовчала, притулившись до теплої шиї коня й не відповідала. Теж зрідка дивилася на зорі й зітхала.

Хто зна, може, в цей час вона мріяла переродитись у маленьке дівча, сидіти у Саффола на колінах, слухаючи ко-

лискову. Чи бажала стати дівчиною, котра розшарілася перед сватами, що привели молодого клірика.

Та хто ж це знає? Думки відьми – то таїна тайн.

Ну й хап їй зверху.

* * *

Монмарі важко відірвав голову від снігу, йому чулися людські голоси. Усе тіло задубіло від холоду і було як чуже.

– Допоможіть... – уже вдруге намагався крикнути соєць, син народу сої, проте горло не слухалося.

– Саффол, я геть замерзла. Зігрій мене своїм Божим теплом, чи побоїшся? – Савастіяна підбрала ноги під себе, кутаючись у свиту. Почервонілі від морозу пальці та бліде обличчя промовляли самі за себе. – Чи хоч багаття розпали, до біса те село. Я швидше вріжу дуба... Овва! А хто це? Невже чиясь дитина заблукала чи бідний неборака замерз, як пішов по хмиз?

Савастіяна раніше вгледіла Монмарі, коли той ледь змахнув рукою. Клірик підбіг, огледів, чи немає ран.

– Дивний хлопець! – Саффол оглянув сойські окуляри з трьома парами скелець. – Що у нього на очах?

– Віддайте, бо осліпну, сонце встає... – прошелестів білими губами Монмарі. А сонце-таки вставало, ліс оживав, світився променями на бурульках. Ніч знову ховалася в тіні під кущі, з надією на помсту.

– Давай його в сідло до мене та поділися своєю силою, бо знов зомліє, – Савастіяна охопила Монмарі руками. – Він ледь живий, поїхали в село, там відігріємо. Малий, тобі пощастило, бо віддав би Богу душу. Натомість ми трапилися.

Монмарі було боляче навіть ворухнутися. Коли невідомий мечник, немов дитину, поклав його у сідло, соєць мало не закричав від болю. Незважаючи на біль, він помітив, що жінка була напівгола.

Несподівано прийшло тепло, яке охопило спину, приспало сойця, і він вирішив, що все оте примарилось йому –

напівголим жінкам немає чого поночі їздити лісом, то все марне маяття.

...Прокинувся соєць у хаті, де було темно, тепло і чулося потріскування вогню в печі. Відчував спрагу, був кволий, на серці почувалося кепсько.

Гримнули двері – у хату увійшла молоденька господиня. Збила сніг у сінях, до когось засміялася – до kota, назвала того ненажерою і зайшла до хати. Русява, молода, моторна, взялася порпатися біля печі. Монмарі пригадав, як чоловік, що його знайшов, допоміг йому перевдягтись і накрив кожухом, ковдрами, ще чимось.

Поруч задзвенів голос цієї жінки.

– Очуняв? – молода господиня зраділа.

– Здається, так, – соєць сів, розглядаючи сорочку і гачі з грубої льняної тканини. – Де це я?

– Селище Калитне, що за Коломацьким Шляхом, – здивувалася жінка, витягаючи з печі хліби. Монмарі зрозумів, що це хліб так смачно пахне, і запах його заспокоює. – Ти хто і звідки? Бо з лица ти не тутешній.

Монмарі хотів відповісти, та зачляк.

Він не знав, у голові було порожньо, немов у порожньому вулику. Намагаючись щось пригадати, соєць навіть заплющив очі. Та марно.

– Ти не знаєш? – жінка виставила хліби на стіл, накрила їх рушником. Соєць побачив вишиті на ньому квіти і дивних птахів. – Як таке мало статися? Чи, може, Сава вкрала твою пам'ять? Бо ж вона відьма, скрізь має свій зиск.

Монмарі пригадав їзду на коні, жінку з чорним волоссям, її тихий мелодійний голос. Що вона йому весь час шепотіла?..

– Хто той чоловік, котрий мене привіз? – соєць встав, шукаючи свою одягу. Знайшов сухою біля печі. Чогось не вистачало, але чого саме?

– То клірик Сафтол, – господиня сунула в піч макітру з варивом. – Видатна людина, наш захисник, щороку у нас

буває. Людей лікує, лихоманку, трясовицю, напасницю, переляк у дітей.

Соєць сховався за піччю й перевдягнувся. Лікті були за- надто вільні, пусті, чогось конче не вистачало.

– Піду пошукаю його...

– Стережися відьми, бо вона лиха, – мовила русявка.

Натягнувши чийсь свиту, соєць вийшов на вулицю. Овва! Хати, вулиці, діти бавляться з кіньми, у хлівах мукають корови, сонце іскрить на снігу, з коминів в'ється дим, якийсь добродій лагодить дитячі grindжолі. Поруч стоїть юнак у жупанчику, геть серйозний на вигляд.

У двір зайшов Саффол, привітався до чоловіка, пошуткував до хлопця: «Нагрів дядькові роботу? Бо той не ладен гандри бити», – юнак сором'язливо приховав посмішку. Клірик поглянув на Монмарі:

– Ходімо до хати, будемо гнути всячину. Бачу, ти вже оклигав, як ся маєш?

– Не можу збагнути, де я і хто я. Останнє – найбільш болюче відчуття, – Монмарі відчував, що може довіряти цьому чоловікові, хоч і не міг остаточно визначити його наміри.

Повернулися до хати.

– Добрий день в хату, – клірик зняв шапку, кивнув господині. Та щиро всміхнулася, обтерла лоба – здається, вона була рада бачити Саффола. – Ох, і вправна ти газдиня, Мирославо, все в тебе до ладу.

– Прошу, – жіночка запросила до столу. – Маю для вас юшку стрілецьку та завиваники з хріном.

Саффол сів навпроти, склав руки перед собою, глянув на Монмарі. Соєць відчув у цьому певний виклик.

– Дивлюся на тебе і гадаю, що ти за один? Лежав собі у лісі, буцімто з неба гепнувся, – клірик дивився на Монмарі своїми прискіпливими сірими очима. Мирослава, котра саме наливала їм юшку по тарілках, засміялася.

Юшка була з димком, щойно з печі. Соєць обережно узяв дерев'яну ложку – майже симетричну, трохи надгризену –

зачерпнув трішечки і здивувався. Юшка була гаряча, смачна й добряче наперчена.

– Мій чоловік полюбляє, коли язик у роті крутиться, наче в'юн, – прокоментувала Мирослава дивний вираз обличчя Монмарі. – Ось вам хліб, свіженький.

Скибка хліба була товста й запашна.

У хату вбігли двоє дітлахів і завели: «Мамо, мамо!»

– Спочатку роздягніться, – суворо зупинила їх жінка.

Охайні та чепурні, вони повернулися в лляних сорочках та штанцях, перекроєних із батькових¹. Мати дала їм по скибці хліба, і вони принишкли на скрині, звідти споглядаючи за незнайомими гостями.

Клірик смакував юшку, вивчаючи Монмарі поглядом.

Соєць їв – їжа була проста, але напрочуд смачна.

Врешті-решт Монмарі не витримав мовчання:

– Я не пам'ятаю, хто я такий, як мене звуть і звідки прибув... Знаю лише, що все навколо для мене незнайоме, чуже та незвичне.

– Може, ти з-за Яблучного Краю чи аж із самого Чигирина? – запитала Мирослава, сідаючи збоку від Саффола. Той посміхнувся.

– Він геть не з наших країв. Савастіяна казала, що в нього чужий дух. А ваш відун Пафнутій, як оглянув його одержу, то забурмотів про Зоряні Шляхи... питався Велеса, а згодом і зовсім забув язика в роті.

Соєць з цікавістю споглядав цю вікторину ерудитів.

– Що ти шукав у лісі? – клірик перейшов до завиванців, щедро змащуючи їх хроном. – Мало не віддав Богу душу.

Діти на скрині з азартом зашепотіли.

– Я не знаю... ліс був чужий, і цей світ взагалі чужий для мене, – Монмарі ще сьорбав юшку. – Тобі важко уявити, що це за відчуття, коли не знаєш, куди тобі йти, звідки ти при-

¹ За українською традицією дитячий одяг шили з батьківського, щоб уберегти від злих сил.

йшов і де твій дім. Я дивився навколо і розумів, що бачу все це вперше.

Сафтол у захваті додав собі хрону. Соєць спробував повторити його маневри – й аж сльози з очей бризнули. Мирослава встала і подала сойцю кухоль з питвом.

– Ох і смачне... – Монмарі здивувався. – Що це?

– Сирівець, – відповіла господиня, – такий наш калитянський квас на сухарях з медом і м'ятою.

– Ет, добре, – клірик лягнув себе долонею по коліну, – відвезу тебе до Великої Євсевії, хай вона шукає твою родину. Вона мудра мисткиня, все знає на цьому світі.

...Надворі зібралася ціла процесія. Стрункі чоловіки в гарних свитах стояли поруч із жінками в кольорових хустках, бабусі й дідугани в гунях ховали за собою допитливу малечу. А сільський староста на ім'я Теодосій у вовчому жупані довго-щедро-красномовно дякував Саффолу за «тую вражину» та за «всяке інше».

«Тая вражина» сиділа верхи на сірій кобилі в червоному кожушку й іронічним поглядом міряла натовп. Було помітно, що Савастіяну тут не любили і боялися, тому раділи, як вона поїде звідси.

Раніше відьма сказала клірику, що повернеться у своє рідне село, бо не хоче жити в родині чоловіка, що «скочив у гречку і хай йому грець, бо земля під ним розвернеться, його тричі підкине і гепне, чорти йому очі вирвуть, а язика відріжуть й викинуть туди, куди ворон і кісток не доносить». З усього цього Монмарі зрозумів, що жінка конче ображена й не хоче мати нічого спільного із сім'єю зрадника. Їй боляче, і вона бажає, аби той «швидше жили вимотав та кістки склав».

Сафтол мужньо витримав усі подяки. Коли староста знов набрав у груди повітря, готовий говорити до скону, клірик скочив на коня й махнув рукою дітлахам:

– Бувайте! – Задерій голосно заіржав, вітаючи кобилу відьми, й пішов клусом до Монмарі. Соєць злякався. Коней

він бачив, проте був впевнений, що ніколи не їздив у них на спині. – Давай руку.

Раз-з! – і Монмарі вже сидить позаду Саффола.

– Хай вас грім поб'є! – кинула відьма і поїхала селом.

Собаки ще довго брехали їм услід.

Монмарі крутився, підскакуючи на коні, й намагався розгледіти в натовпі Мирославу. Її добре обличчя було єдиним промінчиком, який поєднував його з цим світом.

* * *

Лісом їхали довго. Коні жваво бігли притюпцем, видихаючи теплі хмаринки пари. Сонце грало сріблястими зірками на бурульках дерев.

– Бач, яке було хуртовиння, – відьма з цікавістю крутила головою, розглядаючи забілені ялини та сосни. – Коли б мені Маларчину силу, вік би ти мене по заметах шукав, Саффол. Увесь край зубами дзвонив би, чуючи одне моє ім'я, така я була б страшна.

Монмарі дивився на жінку, котра задиркувато зиркала у всі боки, і розумів, що її душа бажає помсти й визнання. Палка натура.

– Правду кажеш, Малара бешкетує, – клірик дивився навколо, – ліс тоне в снігу. Коли б трапився її крижаний курінь, то, може, вдалося б підкинути нашого небораку вгору. Ти згоден, малий?

Соєць розумів, що мова зайшла про нього, але не второпав – що то за курінь і нащо його підкидати? Невже той курінь на дереві?

Відьма засміялася, підганяючи кобилу каблуками. У небі ширяв птах – великий, сірий, він дивно кричав.

– Ха! Це Сірін, рідкісний птах, він віщує долю, – казав Саффол, задерши голову. – Коли я бачив його минулого разу, то мало з блідою не побратався в Коломацькому урвищі.